

GESTRIKE

Resonans

Nr 4 – 2008 Medlemsblad för Gästriklands Spelmansförbund

Ordförandens ruta

Eder Michael

KOLLA PÅ NYA HEMSIDOR !

Gästriklands Spelmansförbund www.gastriklandsspelmansforbund.se spara som GSF

Gästrik Låtverkstad <http://web.telia.com/~u83814773> Spara som Gästrik Låtverkstad

GSFs PG 542598-8 VUXENMEDLEM: 180 KR, UNGDOM UPP TILL 20 ÅR: 100 KR. UNGDOMSFOND PG 249888-9 VÄLKOMNAR BIDRAG !

ORDFÖRANDE:

Michael Müller Hjortstigen 8 80642 Gävle 026-519450 michael.muller@telia.com

KASSÖR:

Bertil Månsson Lindesnäs v. 11 C 80628 Gävle 026-197880 berman@telia.com

SEKRETERARE:

Bertil Ridal Skolgatan 39 80645 Gävle 026-182987 kob.ridal@gavlenet.se

LEDAMÖTER:

Sture Johansson Koppartjärns v. 9 81290 Storvik 0290-31067 sturehelena@hos.sandnet.se

Kristina Selinder Brunnsgatan 51C 80252 Gävle 026-108970 kristinaselinder@hotmail.com

Anders Lindborg Lingbokroken 10 81022 Årsunda 026-292102 lassasanders@hotmail.com

Lena Brunk Jonasson, Krattev 3, 81396 Torsåker 0290-45105 sten.brunk@telia.com
lena.brunk@hofors.se

SUPPLEANTER:

Helena Johansson Koppartjärns v. 9 81290 Storvik 0290-31067 sturehelena@hos.sandnet.se

Tony Wrethling Fallasgatan 5, 81135 Sandviken 026-272039 tony.wrethling@hos.sandnet.se

MEDLEMSMatrikel / KONTAKT SSR

Pär Bäcklin Älgstigen 17 I 81141 Sandviken 026-259655 par.backlin@telia.com

Gästrik-RESONANS Gästriklands Spelmansförbunds medlemstidning

Ansvarig utgivare är GSFs ordförande Michael Müller

TIDNINGSREDAKTION:

Michael Müller se ovan

Anders Lindborg se ovan

Mikael Nykäsenoja Yttermyrav 5 81293 Kungsgården 0290-37614 mikael.nykasenoja@hos.sandnet.se

Kalendarium dec 2008- jan 2009 för Gästrikland.

dec

lör 6	kl 14.00	Jansasgården, Sandviken	Tematräff: Spel-Stina...med glögg !
-------	----------	-------------------------	-------------------------------------

Ta med notbok & instrument.

lör 6	kl 19.30	Gävle Konserthus	Jul i folkton Ale, Lena, Sofia, Esbjörn, Olle &
-------	----------	------------------	---

jan

17 lör spelmansstämma Musikhuset Sjömanskyrkan Gävle Kurser och spel.

Vi ska som sagt börja med sk. sessions (från irländskans) "seisún." på mulligans i Sandviken. Detta kommer att ske onsdagar varannan vecka från den 19/11 kl 20:30. Det kommer att iförsta hand vara irländskt/skottskt/cape breton men som vi pratade om, dyker det upp andra låtar funkar även det. Jag och Cristoffer håller i det hela och hoppas att det på sikt ska kunna funka både för folk som gillar att spela och att det kommer dit folk för att lyssna.

Jimmy Johansson

Landskappleik 2008

I somras fick jag återigen tillfälle att uppleva den årligen återkommande Landskappleiken i vårt fina grannland Norge. Min goda vän och kamrat Anne och jag skulle återigen ut på "husmorssemester" och då blev det till Oppdal, 12 mil söder om Trondheim där årets Landskappleik gick av stapeln. En gråmulen himmel mötte oss då vi bilade över fjället och dagarna i Oppdal var fyllda av gråtoner och ibland behövdes även regnjackan.. men vad gör det när man får dansa och lyssna på kanonmusik i flera dagar inomhus. Anne hade bokat en "hytte" inte långt från festivalområdet och när vi anlände så välkomnade oss Tor Sörum (välkänd för flera av oss som medlem i Gjøvik folkedanslag). Dagarna var fulla av uppdansning och uppspelning i olika klasser. Det tävlades i danser från hela landet som pols, rull, halling, springar, gangar mm och spel i form av flatfele (fiol), hardingfele, torader, äldre folkemusikkinstrument mm. Jag valde att mest titta på uppdansning där man då får se fantastisk dans och höra kanonbra musik eftersom spelmännen är mer avspända utom tävlan.

På kvällarna var det olika konserter och dans för alla oss som var där. Det dansades långt in på småtimmarna och stämningen var på topp. Jag åkte hem med skavsår och en stukad handled!!! Men kul var det! Nästa år kommer Landskappleiken att slås ihop med Landsfestivalen i gammaldans. Nya djärva grepp provas. Geilo kommun välkomnar oss då.

Lena Brunk

Lotta Norlin fick några frågor om strängar och harts och tänkte att det kunde vara intressant att ta upp. Det som följer är hennes tankar och ni får därför gärna ta det med en nypa salt:

Harts

Generellt sett finns det två typer av harts - mjukt och hårt.

* Mjukt harts dammar något mindre och ger mindre "brus" (skrapljudet som uppstår när taglet möter strängen och det inte är tillräckligt med friktion). Det mjuka hartset "biter" bättre i strängen dvs. är "kladdigare". Mjukt harts är bäst på vintern då luften är torr. På sommaren blir det för kladdigt och man får tvätta strängarna onödigt ofta för hartset fastnar och oljud (gnissel) uppstår. Harts som jag har är L'Opera Jade J100M (å 101,60 kr) och Hill London (71,20 kr). Jade är klart bäst hittills för mitt spelsätt.

* Hårt harts dammar lite mer, speciellt om luften är torr. Det ger mer brus vid torr väderlek, men på sommaren passar det bra speciellt om man spelar på stämmor till långt in på natten och daggen faller. Harts som jag har är Hill London ljust (å 71,20 kr) och Salchow ljus (å 136 kr). Hill har varit bäst hittills för mitt sätt att spela.

* Det finns ett harts som är speciellt gjort för att damma extremt lite och det är Liebenzeller Gold I (å 208 kr) [ej provat själv].

* Ett harts som påstås vara bra för allergiker är Larsen (å 129,60 kr) [ej provat själv].

-- Grundregeln, som jag ser det, är att man får prova sig fram - man kan ju låna harts av varandra att jämföra med.

-- Harts är färskvara - gammalt harts (äldre än 1-2 år) blir skört och dammigt.

-- Gammalt harts kan sparas i plastpåse i frysen för att tas fram (fruset) och krossas för att användas till att hartsa in en nytaglad stråke. Jag har även gjort det med harts som man använder till att skälla grisar med - det gick också bra...

Strängar

Man väljer strängar efter vilken typ av ljud fiolen har, hur mycket man spelar, vilken typ av spelman man är och också vilken sorts musik man spelar. Hur ofta man byter strängar är upp till en själv, men det brukar rekommenderas att man byter strängar minst två gånger per år, något som jag alltid fuskat med utan problem.

* Den som spelar lite, mindre än ca 6 timmar/vecka, kanske inte behöver en jättedyr sträng och kan klara sig på olika PRIM-strängar (stål) som kostar runt 272 kr/set (grön = normal, blå = mjuk) eller Pirastro Chromcore (kula på E) för 324 kr/set.

* Den som spelar mer kan behöva en sträng som kostar lite mer och då kan Pirastro Flexocor Permanent (syntet) vara bra, men kanske inte till alla fioler. Min fiol har ett kraftfullt ljud och jag spelar ut fiolens kapacitet och då är det värt att betala 528 kr för ett set. Strängen har ett

mjukt och kraftfullt ljud och fungerar (på min fiol) även på E. En annan syntetsträng som blivit populär är Thomastik Infeldt röd (mjuk), med mjukt ljud. Ett set kostar 500 kr.

-- Nackdelen med syntetsträngar är att det tar någon vecka att "spela in" dem och sedan "dör" de snabbt när det väl händer. Fördelen är att ljudet är suveränt medan det varar. Jag tycker inte att man behöver välja dyrare strängar om man inte råkar vara proffs.

-- Stålsträngar kan låta gnälliga på en kraftfull fiol, men helt OK på en lite svagare fela.

Syntetsträngar passar till de flesta fioler. Sensträngar har rykte om sig att behöva stämmas var femte minut (jag har aldrig haft några) och de kostar som syntetsträngar. Senor är fukt känsliga, men passar till precis allt om jag förstått det hela rätt.

-- Man måste inte köpa strängar i set - det går alldeles utmärkt att plocka ihop sitt eget, men det brukar kosta lite mer då. Jag spelade länge med grön PRIM på G-D-A och med Pirastro Oliv (guld på stål) på E och det fungerade utmärkt. Nu kör jag Pirastro i helset och även det fungerar bra eftersom strängarna i setet passar min fiol.

Jag brukar handla strängar och harts (och annat) på Violinateljén i Västerås via Internet. Det går alldeles utmärkt och jag brukar ha grejorna inom två dagar. När vi hade varit till Tullingsås och min A-sträng ramlade i bitar, beställde jag nya strängar på söndag kväll när jag kom hem och på tisdag fick jag dem med posten. Adressen är: <http://www.violinateljén.se> och klicka på "Webbutiken". Man kan även köpa instrument, notställ, hakstöd, reservdelar etc. där. Priserna (080515) ovan är därifrån.

Strängvård

Det finns inga strängar som fungerar bra om de är fulla med harts. Alla strängar måste göras rena och bäst är att ha för vana att alltid torka av strängarna efter varje gång man spelat. Det är viktigt att strängarna görs rena även på undersidan och ovanför översta delen av greppbrädan. Hartset brukar ryka minst 5 cm in på greppbrädan. I min låda finns en microfiberduk som jag använder till att torka av fiolen och strängarna. Duken är både mjuk och effektiv. Någon gång ibland kan man dessutom använda någon slags sprit (t.ex. T-röd) för att torka riktigt rent. Var försiktig så att inte spriten kommer i kontakt med lacken eftersom de flesta fioler är spritlackade och kan bli skadade.

Tagel

När jag äntligen fick ändan ur vagnen och skulle tagla om stråken, fick jag frågan från violinmakaren om hur länge sedan det var som den taglades om sist. Naturligtvis svarade jag att jag aldrig hade gjort det. Då frågade han när jag köpte stråken - 1982! Han sa att det nog knappast var många strån kvar då, men de allra flesta var kvar fast var väldigt sköra. Nåväl, han konstaterade när han fick stråken att det var mongoliskt tagel (extra fin kvalitet) och nytt sådant sitter på stråken även nu. Det är tydligen det mest hållbara taglet och klart prisvärt. Det kostade 670 kr att tagla om och jag skickade stråken med bussgoods (100 kr) väl inpackad mellan två brädbitar och paketerat med hyllpapper (hade inget annat hemma). Vilket lyft att spela med nytt tagel! Violinmakaren tyckte att man skulle tagla om stråken var 6:e månad, men då blir det dyrt att spela - jag kommer nog att vänta några år även till nästa gång, fast kanske inte 26.

Hoppas att mina tankar kan hjälpa dig en smula.

Lotta Norlin i Härnösand och aktiv i Härnösands Spelmansgille

"Att försvinna in i musiken är som att försvinna in i himmelriket på jorden för en stund - man kan leva länge på en sådan upplevelse..."

"To disappear into the music is like disappearing into Heaven on Earth for a while - you can live for a long time on an experience like that..."

"Att spela är att leva - puls och polsketakt skall vara lika..."

Folkmusikens Hus är nedläggningshotat och våra Riksföreningar har enats om ett stöduttalande vilket skickades tillberörda politiker i oktober.

Landskapet Dalarna har i över 100 år varit Sveriges folkmusikaliska huvudstad. Vi har i 100-tusental vallfärdat till Sveriges nationalscener för folkmusik: Bingsjöstämman, Falu Folkmusik Festival, Himlaspelet, Ingmarsspelen, Musik vid Siljan, Rättviksdansen, Dalhalla, Folkmusikens Hus, Orsa spelmän ... Nej, det är inte Dalasymfonietten som lockat oss hit. Symfonisk musik har vi kunnat få i Stockholm, Göteborg, Malmö och på många, många fler platser i Sverige. Men Dalarnas folkmusik och folkmusiker har varit och är unika. Musiken och dansen i bystugor runt Siljan, på spelmansstämmor och under midsommar har lockat inte bara oss specialintresserade utan många, många andra.

Folkmusiker i andra delar av Sverige har varit avundsjuka och missunnsamma. Men gnället mot Dalarna har tystnat de senaste åren. Folkmusiken är under stark utveckling i hela landet. Det finns allt fler professionella folkmusiker och spelmanslagens kvalitet växer. Folkmusikutbildningarna är i stark tillväxt och tar allt större utrymme på musikhögskolorna. Nya arrangemang så som Urkult, Korrö, Linköpings folkmusik festival ... tar över efter FFF. Dalarna har fått skarp konkurrens.

I det här läget kan man välja att delta i konkurrensen och fortsätta satsa på att Dalarna skall vara Sveriges folkmusikaliska huvudstad. Acceptera att vi är i en ny tid där även folkmusik behöver en professionell infrastruktur. Eller så kan man abdikera och med ett leende överlämna den ledande rollen till andra. Det är det valet som Dalarnas kommunpolitiker och landstingspolitiker står inför när man beslutar ifall man ska satsa på Folkmusikens hus i Rättvik eller lägga ner det.

Vi vill ha kvar Folkmusikens Hus. Det passar väl in i den framtida nationella kulturpolitiken som utarbetas just nu av Kulturutredningen. Utredningen förväntas föreslå att mycket mer av ansvaret för kulturpolitiken lämnas över till regioner och kommuner. Folkmusikens hus är en föregångare genom att landstinget i sin tur överlämnat en del av sitt länsmusikuppgift till specialisterna i Rättvik. Folkmusikens hus är verksam i hela Dalarna och har regional och kommunal finansiering. Modellen är en förebild som vi som utövar folkmusik tror kan sprida sig till många fler regioner i Sverige. Varför lägga ner just nu?

En kulturpolitisk handlingsplan för folkmusik och folkdans i en ny tid är under framväxt i samspel mellan alla organisationer och institutioner som är verksamma inom sektorn. Vi som arbetar med handlingsplanen är övertygade om att det behövs flera genrecentra i Sverige för folkmusik och folkdans. Dessa genrecentra skall fungera för sin regionala miljö, men också ha nationella uppdrag och därmed kunna få nationell delfinansiering. De nationella uppdragen ska bygga på förekomst och utveckling av specialkompetenser som behövs inom genren, men inte kan skapas i alla regioner. Vi arbetar gemensamt för att det ska skapas ett nationellt folkdansarkiv. Vi ser också behov av nationella institutioner för digitalisering av material som finns i folkmusik- och folkdansarkiven och för tillgängliggörande av materialet runt om i landet gärna via Internet. På Folkmusikens hus finns det hög kompetens inom dessa områden. På sikt bör alltså Folkmusikens hus spela en nationell roll och också kunna få nationell finansiering.

Folkmusikens hus har redan en nationell och internationell roll i ungdomsarbetet. Folkmusiklägret Ehtno fanns tidigare på FFF. Idag har Folkmusikens hus ett viktigt delansvar för lägret. Läggs Folkmusikens hus ner kommer ansvaret för detta som för mycket annat att förläggas till andra platser i landet.

Lägg inte ner Folkmusikens hus utan utveckla det. Se möjligheterna att stärka Dalarna som turist-, musik- och danslandskap. Ge Folkmusikens hus och oss alla som tror på dess verksamhet chansen att vidga basen för dess finansiering. Men ha tålamod med att detta inte kan göras över en natt.

2008-10-07- Alla vi organisationer och institutioner har undertecknat detta uttalande!

Sveriges Spelmäns Riksförbund Riksförbundet för Folkmusik och Dans
Margaretha Mattsson
Ordförande

Eva Åström Rune
Ordförande

Svenska Folkdansringen
Ingela Thalén
Ordförande

Musik i Syd och Smålands Musikarkiv
Magnus Gustafsson
Vice VD

Musikhögskolan i Malmö
Per Moberg
Kursansvarig för Folkmusikutbildningen

Världsmusikutbildningen Högskolan
för Scen och Musik vid Göteborgs
Universitet
Jonas Simonsson
Kursansvarig

Eric Sahlström Institutet
Ann-Cathrine Haglund
Ordförande

Kungliga Musikhögskolan
Susanne Rosenberg
Prefekt vid Institutionen för Folkmusik

Musikhögskolan i Ingesund
Mats Berglund
Kursansvarig för Folkmusikutbildningen

Malungs Folkhögskola
Maria Røjäs
Malungs Folkhögskolas Folkmusikutbildningar

Nästan hela Kummelåsens spelmän hemma hos Gunnar Herou i oktober. Bo Lundgren och Müller var gäster.

Så här kan det se ut en normal, rå svensk sommarnatt i ex Svabensverk. Vilka äre ?

Två ståtliga grå pantrar på Rådbergstämman i augusti Rolf Sievertsson och Lasse Hillström

I Hermannsburg i Lüneburger Heide. Korv, öl, utflykter och parader. Åsa skymtar också

Sandvikare håller ställningarna i Bingsjö